HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

**הכל עולה סלקא דעתך.** והכמיב שעירי עזים לחטאת כ"ו: **אף חטאת.** דהקריבו לא נאכלת לפי שהיו שעירין של צבור הנשרפין לפי שהכניסו דמן לפני ולפנים כדכתיב [1] וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש כדתנן (זבחים דף מ.). פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין דהיינו שעירי עבודת כוכבים לצבור דאמר רב יהודה על עבודת כוכבים הביאום: **ואידך דב"ד.** ואחד שהביאו ב"ד הרי י"ב: בין לר' יהודה בין לר' שמעון בין לרבי מאיר היכי קרבי הנהו חטאות והא מייתי הנהו לחטאת בימי לדקיהו דהוו חטאת שמתו בעליהן: **לפי שאין מיפה בצבור.** דאע"ג דמתו לצבור לא אזלא למיתה חטאת דידהו: **אילימא מדמיב פחם אכוסיך יהו בניך.** דמשמע דבניה במקום אבות קיימי וכאבות חיים דמו והכא איכא בניה דדורו של לדקיהו: **אי הכי אפי' ביחיד נמי.** דאימא חטאת שמתו בעליה דלא למיתה אזלא דלהוי הכי במקום אב: **משעיר דר"ת.** דהוי חטאת דאמר רחמנא דנימו מתרומת הלשכה דכל קרבנות צבור מתרומת הלשכה הם בתין והא דלמא מייתו להו מיסרמל לאחר שנתרמה תרומת הלשכה: **והנך.** ישראל דפייסו: **היכי מייתו.** שעיר דר"ת לאחת מתרומת הלשכה והא הוי חטאת שמתו בעליה אלא ע"מ וכו': **מי דמי שעיר דר"ת לנמלת.** מימות מצבור לנמלת לא מיתו דספק הוי והתכי קרבה אלא הכא דורו של לדקיהו ודאי מתו: **ראויה כפרה זו.** בעגלה ערופה שתכפר על יושבי מגרש וכיון שתכפר על יושבי מגרש ויושבי מגרש מתים מיתו אלמנה אין מיתה בצבור וה"ה לדורו של לדקיהו דאע"ג דמתו שמתכפרין בהנהו חטאות: **הסם.** גבי עגלה ערופה כולהו אינתנו בחיים דעיקר כי אתיא עגלה ערופה אהני (דהיכי) דאינתנו קא אתיא ומנו דמכפרה אחיים עכשיו אלא מתמיה דהיינו יושבי מגרש אבל הכא מי הוו חיים הני דורו של לדקיהו: **ודלמא מעוטי הוו.** דהאי דכתיב ורבים מהכהנים הוליוס דלמא מעוטי לצבור דבית שני הוו והוה ליה חטאת שמתו דיד בעליה ולא קרבה: **והכא כתיב דקרבה.** הא לא מצית אמרת דמעוטי הוו אלא ודאי רבים הוו דכתי' ואין העם מכירים קול תרועת הסמחה לקול בכי העם ואומן דכוכים מדור של בית הלשכות היו ומצלין מכירין

אף חטאת לא נאכלת [6] ביוצא בו אמר רבי יוסי [1] הבאים מהשבי [2] הגולה הקריבו [עלות] לאלהי ישראל פרים שנים עשר וגו' הכל עולה הכל עולה סלקא דעתך אפשר שחטאת עולה אלא הכל בעולה מה עולה לא נאכלת אף חטאת לא נאכלת דתניא רבי יהודה אומר על עבודת כוכבים הביאום ואמר רב יהודה אמר שמואל על עבודת כוכבים שעשו בימי צדקיהו בשלמא לרבי יהודה משכחת לה להני שנים עשר חטאות כגון דחטאו שנים עשר שבטים דמייתו שנים עשר שעירים אי נמי דחטאו שבעה שבטים ושארא אינך בגירה ולרבי שמעון נמי משכחת לה כגון דחטאו אחד עשר שבטים דמייתו אחד עשר שעירים ואידך דב"ד אלא לרבי מאיר דאמר בית דין מביאין ולא צבור שנים עשר היכי משכחת ליה כגון דחטאו והדר חטאו עד תריסר זימני והא מייתי להו הנהו דחטאו אמר רב פפא כי גמירי חטאת שמתו בעליה במיתה הני מילי ביחיד אבל לא בצבור [4]לפי שאין מיתה בצבור מנא ליה לרב פפא הא אילימא מדכתי' [2] תחת אבותיך יהיו בניך אי הכי אפילו ביחיד נמי אלא [3] דוקיא דרב פפא משעיר דראש חדש דאמר רחמנא מייתי מתרומת הלשכה והא מייתי להו מישראל והנך דפיישי היכי מייתו אלא שמע מינה חטאת שמתו בעליה בצבור קרבה מי דמי שעיר ר"ח דלמא לא מייתו מצבור אבל הכא ודאי מייתו אלא מעמא דרב פפא מהכא דכתיב [3] כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' [5] ראויה כפרה זו שתכפר על יוצאי מצרים מדכתיב אשר פדית מי דמי התם בולהו איתינון מגו דמכפרה אחיים מכפרה נמי אמתים אלא הכא מי הוו חיים אין הכי נמי דכתיב [4] ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות וגו' ודלמא מועטין הוו ולא רבים הוו הכתיב [5] (ולא הכירו בקול) תרועת

קול הסמחה שמע מינה דרובם הוו אותן דבוכין והוי חטאת שרוב בעליה קיימין ומשום הכי קרבה: **והא מוזידין הוו.** דורו של לדקיהו ובני קטלא הוו ולא בני קרבן היהו והיכי מתכפרים בהנך חטאות: **הוא שעה היפה.** דלפי על גב דהוו מוזידין הוו מתכפרים: **תנו רבנן מפ אחד מן הצבור.** כגון שהורו ב"ד ועשו לצבור על פיהם ולא הספיקו להביא על שמת אחד מן הצבור חייבין וכו': **מפ אחד מן ב"ד.** והוא ליה חטאת שמת אחד מן השותפין דהוא כמתו מקלת בעליה ולא קרבה. הא דאיקרי להו שותפין לא משום דחטאת אל שותפין דעלמא קרבה דאין בעל שאים מביאין קרבן אלא האי דאיקרי להו שותפין משום דלא מי קרי להו לצבור הא לאו לצבור הוא הלכך קרי להו שותפין: **דאין לצבור מפיס.** דאין דין מיתה בצבור דכי גמירי חטאת שמתו בעליה למיתה אזלא ביחיד ולא בצבור: **שמעינן ליה לר"ש דאמר חטאת השותפין אינה מפסד דבעיא פר ושעיר של יום הכפורים שאכדו והפריש אחרים אחרים פחיסים.** ומתכפרו בהן ואמ"כ נמצאו האבודים כולן ימותו דברי רבי יהודה ר' אלעזר ור' שמעון אומרים ירעו והא הכא דפר של יום הכפורים דהיינו פר של אהרן הוי חטאת השותפין דכתיב מתכפרים בו וקאמר רבי שמעון ירעו דלא הוי כחטאת שכפרו בעליה בעלמא לאמיתה אזלא משום דחטאת שותפת לא כחטאת יחיד דמיא דלא כחטאת בצבור דמיא והוא הדין כי מת אחד מן השותפין דלא כחטאת שמתו בעליה דמיא דלא חטאת השותפין היא ואינה מתה והכא הוא דקאמר ירעו משום דהא כפרו בעליה אבל היכא דמת אחד מן השותפין אימא לך דסכירא ליה לרבי שמעון דקרבה דחטאת השותפין אינה מתה אלכך לא מיתוקמא כרבי שמעון: **רבי יהודה אומר כולן ימותו.** דהכי ס"ל דלאפי' חטאת לצבור מתה: **אמר ליה רב יוסף הכנים קא אמרת שאני הכנים דאיקרו קהל דכתיב על הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר.** דאתקוש לקהל וכיון דאיקרו קהל משום הכי קאמר רבי שמעון דפר שהל דילהו כחטאת שעיר דקהל דמי דאינה מתה דהכא הוא דקאמר דכל חטאת שמתו בעליה אבל דכל חטאת שמתו בעליה אינה מתה אלכך לא מיתוקמא כרבי שמעון: **אמר רב פפא מהכא דכתיב** [3] **כפר לעמך ישראל אשר פדית ה'** [5] **ראויה כפרה זו שתכפר על יוצאי מצרים מדכתיב אשר פדית מי דמי התם בולהו איתינון מגו דמכפרה אחיים מכפרה נמי אמתים אלא הכא מי הוו חיים אין הכי נמי דכתיב** [4] **ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות וגו' ודלמא מועטין הוו ולא רבים הוו הכתיב** [5] **(ולא הכירו בקול) תרועת**

**אף חטאת לא נאכלת.** דאע"ג דמתו בעליה לא אזלא למיתה אלא לדקיהו דהוו חטאת שמתו בעליהן: **לפי שאין מיפה בצבור.** דאע"ג דמתו לצבור לא אזלא למיתה חטאת דידהו: **אילימא מדמיב פחם אכוסיך יהו בניך.** דמשמע דבניה במקום אבות קיימי וכאבות חיים דמו והכא איכא בניה דדורו של לדקיהו: **אי הכי אפי' ביחיד נמי.** דאימא חטאת שמתו בעליה דלא למיתה אזלא דלהוי הכי במקום אב: **משעיר דר"ת.** דהוי חטאת דאמר רחמנא דנימו מתרומת הלשכה דכל קרבנות צבור מתרומת הלשכה הם בתין והא דלמא מייתו להו מיסרמל לאחר שנתרמה תרומת הלשכה: **והנך.** ישראל דפייסו: **היכי מייתו.** שעיר דר"ת לאחת מתרומת הלשכה והא הוי חטאת שמתו בעליה אלא ע"מ וכו': **מי דמי שעיר דר"ת לנמלת.** מימות מצבור לנמלת לא מיתו דספק הוי והתכי קרבה אלא הכא דורו של לדקיהו ודאי מתו: **ראויה כפרה זו.** בעגלה ערופה שתכפר על יושבי מגרש וכיון שתכפר על יושבי מגרש ויושבי מגרש מתים מיתו נימו אלמנה אין מיתה בצבור וה"ה לדורו של לדקיהו דאע"ג דמתו שמתכפרין בהנהו חטאות: **הסם.** גבי עגלה ערופה כולהו אינתנו בחיים דעיקר כי אתיא עגלה ערופה אהני (דהיכי) דאינתנו קא אתיא ומנו דמכפרה אחיים עכשיו אלא מתמיה דהיינו יושבי מגרש אבל הכא מי הוו חיים הני דורו של לדקיהו: **ודלמא מעוטי הוו.** דהאי דכתיב ורבים מהכהנים הוליוס דלמא מעוטי לצבור דבית שני הוו והוה ליה חטאת שמתו דיד בעליה ולא קרבה: **והכא כתיב דקרבה.** הא לא מצית אמרת דמעוטי הוו אלא ודאי רבים הוו דכתי' ואין העם מכירים קול תרועת הסמחה לקול בכי העם ואומן דכוכים מדור של בית הלשכות היו ומצלין מכירין

**אלים וכבשים.** לגיל עיון מאי טעמא נאמרו אהרי אין בהן על עבודת כוכבים: **הוראת שעה היתה.** הוא הדין דעל דולהו מלי לתרוצי הכי: **ור' שמעון**

**ה"ג בת"כ וכן היה ר"י אומר על עבודת כוכבים הביאום ואתא לפרושי דברי ר' יוסי:** אומר ידעו. אף על גב דלא דמי להכא מתו בעליהם מכל מקום לא חזו למקרבה ומה לי פסול זה ומה לי פסול אחר ואפילו הכי אמרינן ליה דלימו: הדרן עלך הורו בית דין

## תוספות

מו א מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשים הל' ו והל' ט:
מז ב מיי' שם הל' ג ופ"ה מהל' עבודת יום"כ הלכה טז:

## רבינו חננאל

מאן דאית ליה בני דכתיב כרחם אב על בנים ואיכא לאקשויי אי הכי מאי שנא זקן. ואי קשיא לך לרב חסדא דגמר ממשה מכדי כיון דקי"ל דהאי עדת ישראל בב"ד הגדול קא מיירי כדמפרש בסיפרא לישתוף קרא מיניה. הוא גופיה לגמר ממשה ואמאי גמיר מסנהדרין קטנה. דאיהי גופה ממשה גמרא. איכא לפרוקי אי מהתם הוה אמינא הני מילי דבע' דומין לו בדיני נפשות וכיוצא בהן. אבל (דיחידיה) [דהוראה] היא אע"ג דלא דמו קמ"ל ג"ש. אמרי' מנא לן דהווייתן בלא הוראה דהיינו ראש הישיבה אינה הוראה. ומהדרינן דאמר רב ששת וכן תנא דבי ר' ישמעאל מפני מה הורו בדבר שהצדוקין מודין בו פטורין. ס"א הורו בדבר שבתורה פטורין. הואיל והיו להן ללמוד ולא למדו: [6] אמר מר נאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה. אמרינן והתם מנא לן דבעינן דלא ליהוי בהו חד מהני. אמר רב חסדא גמר מב"ד מה משה שלא היה בו אחד מכל אלו. דכתיב והתיצבו שם עמך. עמך בדומין לך. ואמרינן ואימא עמך לשכינה פ' שלא יכנסו לפנים מחיצתך. אלא אמר רב נחמן בר יצחק והקל מעליך ונשאו אתך. פ' דהא לאו בסנהדרין גדולה מיירי בפרשת יתרו. אלא בבתי דינין שבכל מקום ומקום דכתיב ואתה תחזה מכל העם וגו' דבסוף פ"א דסנהדרין מפורש [דהא] דבעיא דומין לו ילפינן מקטנה: **מתני'** הורו ב"ד שוגגין ועשו בה לדקיה שוגגין מביאין. פי' ב"ד מביאין פר. אבל אם הורו ב"ד מזידין כגון שהיו יודעין שהחלב אסור והתירוהו ועשו הקהל שוגגין כל אחד מהקהל מביא כשבה או שעירה. ואף ע"ג דלא הוו שבין מזידעתן קי"ל כרבי יוחנן בריש פרקין. שמעי' דכל היכא דלא הוא הוראה ועשו הקהל כל אחד מן הנושין מביא כשבה או שעירה. אבל אם הורו בית דין שוגגין ועשו הקהל מזידין דידעי דאיסורא קא עבדי ודליתא מצוה לשמור דברי חכמים באיסורא פטורין מלהביא פר דמזיד לאו בר קרבן הוא. אתו למידק שוגגין ועשו מזידין הוא דפטורין הא שוגגין ועשו שוגגין דומיא דמזידין חייבין היכי דמי שהורו שחלב מותר ונתחלף להם חלב בשומן ואכלוהו נימא תפשוט ביעא דרמי בריש פרקין בהך גוונא לענייגה חובה. ודחינן לעולם אימא לך דכי האי גוונא פטורין ואי אמרת ליתני הא כ"ש מזידין הך בבא דשוגגין ועשו מזידין תנאה איידי דתנא מזידין ועשו שוגגין ולא תשמע מינה מידי דלאו דוקא היא: **מתני'** הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובו על פיהם מביאין. פי' ב"ד פר ובעבודה כוכבים מביאין פר ושעיר דברי ר"מ דקסבר ב"ד לחודה מייתי והקהל פטורין: רבי יהודה אומר אם חטאו כל הי"ב שבטים מביאין י"ב פרים דכל שבט אקרי קהל כדמפרש לקמן ובעבודת כוכבים י"ב פרים וי"ב שעירים דקסבר הועשלן מביאין (שייך לדף ה) ר' שמעון אומר [י"ג פרים ובעבודת כוכבים] י"ג פרים וי"ג שעירים כל שבט ושבט דכל חד וחד אקרי

## עין משפט
## נר מצוה

קהל ופר ב"ד: הורו ב"ד ועשו ד' שבטים על פיהם. פי' פריש רישא כל הקהל השתא מפרש רובו בעשו ד' שבטים שהן רוב במספר מביאין על דידהן ב"ד פר. ובעבודת כוכבים פר ושעיר דברי ר"מ ר' יהודה אומר ד' פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על דידהן פר. פי' כל שבט ושבט מביא שאע"פ שלא חטאו מביאין על ידי החזוטאין. ולפנינו מפורש כי אפי' אם חטא שבט אחד בהוריית ב"ד הגדול כל אחד ואחד מהי"א שבטים מביא פר אע"פ שלא חטאו הלכה אגב דתני ר' מאיר ד' תנא נמי איהו: ר' שמעון אומר ח' פרים ובעבודת כוכבים ח' פרים וח' שעירים [פר] ושעיר לכל שבט ושבט ופר ושעיר לב"ד: ת"ר בספרא ידעו שהורו וטעו מה הורו. פי' כגון שנודע להן שהתירו איסור אבל שכחו אם בלה התירו אם דם יכול יהו חייבין פר ת"ל ונודעה החטאת ולא שיורדעו החזוטאין: מאן תנא אמר רב ואיתימא רבא דלא כר' אליעזר בספרא פסוק אם הורע אליו חטאתו. אשתו נדה ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואין ידוע באיזו מהן שגג כר' ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר. א"ר אליעזר הא נפשך כו'. רב אשי אמר אפי' תימא ר' אליעזר שאני התם בהוריה דכתיב ונודעה החטאת [אשר חטאו עליה] אקשינן הכא נמי בשגגת מעשה הכתיב אשר חטא בה. פי' בה דבר ידוע ופקרינן ההוא פרט למתעסק. והא דר' אליעזר עיקרה בבריתות [פרק] ספק אכל חלב והתם גרסינן אמר רב נחמן מתעסק בחלבין ובעריות חייב שכן נהנה מתעסק בשבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה. וכבר פרשתי בפרק ד' מיתות. והא דר' אליעזר נמי כבר פרשתי בסוף פרק ידיעות הטומאה בשבועות: **רישא** בסוף פרק הזורק בשבת תני אם מתעסקין לא בחלבין ולא בעריות והמתעסק בשבת פטור בחלבין ובעריות חייב. היך עבידה אמר הריני קוצר חצי גרוגרת וקצר כגרוגרת פטור. הריני אוכל חצי זית ואכל כזית חייב. הריני מתחמם בה והעירה בה חייב: אשר חטאו עליה והקריבו הקהל חטאו ב' שבטים מביאין ב' פרים ג' מביאין ג' ושאר כל השבטים שלא חטאו מביאין על דידהן פר פר אע"פ שלא חטאו מביאין על ידי החוטאין לכך נאמר הקהל לחייב על קהל וקהל. פי' דשבט אקרי קהל: מאי טעמא דר' יהודה ד' קהלי הוו קהל הקהל קהל הקהל. פי' ונעלם דבר מעיני הקהל הרי ב' ומדהוה ליה למכתביהו בלא היין וכתוב ב' אחריני הרי ד' חד לומר לך קהל חייב פר [וחד כו' וחד כו'] ואין יחיד חייב פר [וחד כו' וחד כו'] וחד לומר לך שבט שעשה בהוריית ב"ד חייב: ר' שמעון אומר ד' שבטים שחטאו מביאין ד' פרים וב"ד מביאין על דידהן פר שנאמר למטה קהל שנא' והקריבו הקהל ונאמר למעלה קהל מעיני הקרבן. מה למעלה ב"ד עם הקהל בשגגה אף למטה ב"ד עם הקהל (בשגגה): פי' לקמן מפרש דלר"ש אפי' חטא שבט אחד בהוריית ב"ד מביאין שני פרים. א' השבט וא' ב"ד. ומשום הכי נקט תנא ד' דקבעי למפלג עליה הני תנאי. מאי טעמא דר"ש קסבר (תרי) [תלתא] קראי הוו והקריבו הקהל קהל הקהל קהל מעיני הקהל חד לחייב פר על כל קהל וקהל (וחד) [ותרי] לחיובי ב"ד [עם הקהל] בהאי ג"ש. אבל הקהל קמא לא משמע לי דדבריה תורה כלשון בני אדם דאמרי אינשי מעיני דפלניא פי' (ולתערוך) [דל"ת עודף] ס"א ור' שמעון תרי קראי הוו קהל הקהל חד כו'. מעיני הקהל לא משמע ליה. וה' מאיר [אומר] לר' שמעון שחטאו והן רובה בגברי ב"ד מביאין על דידהן פר והן פטורין שנא' למטה הקהל והקריבו הקהל ונאמר למעלה קהל מעיני הקהל מה למעלה ב"ד ולא צבור בקרבן. דר"מ קהל הקהל לא דריש הלכך תרי קראי כתיבי מיבעי ליה לנאמר למטה קהל וכו': ור"מ קהל הקהל לא דריש חד הוא ולג"ש: ר' אליעזר ב"ד שמעון אומר משמו. פי' משם ר' מאיר חטאו ר' שבטים והן רוב הקהל בלא מעיני הדעה נעשתה לשגגה מעשמע אפילו מעיניה. פי' נעשתה מכל מה דהוא וכתיב התם כי לכל העם בשגגה. דמשמע רובה הא כיצד רובה דהוא מעיניה. פי' ר' שבטים שהן רוב הקהל בחשבון גברים; (שייך לדף ה ע"ב) אקשינן ור"מ ור"ש האי דלא מחייבי ב"ד אלא אם עשו קהל (אי) [אז] איכא חוב הפר לכל חד כדאית ליה מנא ליה אמר אביי אמר קרא והיה אם מעיני הדעה נעשתה לשגגה פי' [עיני] הדעה הן ב"ד. ומשמע דעל ידי [אחרים] נעשתה השגגה. ורבא אמר

[6] נראה דל"ל כל היה מופלא של ב"ד נמי היה לסם לגמוד ולא למדו. ג) פי' תוס' הרא"ש.

[6] כ"ה הגיה"מ בפר"ח ועי' תוס' תמורה טו ב' ד"ה ומא: ג) כ"ה הגיה"מ ג"כ בפר"ח:

## תורה אור השלם

1. הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי בְּנֵי הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר עַל כָּל יִשְׂרָאֵל אֵילִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיְיָ׃
עזרא ח לה
2. תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל הָאָרֶץ׃
תהלים מה יז
3. כַּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֶּר לָהֶם הַדָּם׃
דברים כא ח
4. וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים הַלְּוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיִסְדוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בְּתְרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃
עזרא ג יב
5. וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְּדוֹלָה וְהַקּוֹל נִשְׁמַע עַד לִמֵּרְחוֹק׃
עזרא ג יג
6. וְכִפֶּר אֶת מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר׃
ויקרא טז לג

## מוסף רש"י

**ביוצא בו אמר ר' יוסי.** לא אתפרש היכא (תמורה טו:). **על עבודת כוכבים הביאום.** כגון שנים עשר שבטים שנעבדו ע"ז בימי לדקיהו ואבור בע"ז מביאין שעיר לחטאת, דכתיב בשלא לך אנשים גבי ע"ז ועשו כל הנעשה פר לעולה וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת וגו' ואותן שעירין נכתבין הן מתוך המתנה כפר הנעלם דבר והן שעירין הנשרפין, כלומרין בפיהו מקומן, ובמנחות בהקומץ רבה (ס.), נפקא לן מהאי קרא דכתבי גבי פר העלם דבר ועשה לפר וגו' כאשר עשה וגו' והכי תניא ועשה כאשר עשה מה ת"ל לכפול בהזאת כו' וסיפא דבכייהא בחטאת לרבות שעירי ע"ז לזרן כפר הנעלם דבר (תמורה שם). **פר ושעיר של יום הכפורים.** הכן חטאות הפנימיות (שבועות יא:). **והפריש אחרים תחתיהם.** ומנלא הנאשעים (יומא סה.). **ימותו כולן.** דלא דמו לשעירי הרגלים דתנן בהו במתניתין לא קרבו כרגל זה יקרבו כרגל אחר, אבל אלו אין לראיין עד יום הכפורים לשנה הבאה וכבר עברה לה שנה והוו לה מתרומה ישנה והלכך ימותו כדין חטאת שמתו בעליה דלא לא קרבה: **אלא מי הוו חיים הני דורו של לדקיהו.** אמתים אלא הכא מי הוו חיים אין הכי נמי דכתיב ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות וגו' ודלמא מועטין הוו ולא רבים הוו הכתיב (ולא הכירו בקול) תרועת

## תוספות

הא אין כפרה למתים. כלומר היאך הקריבו הבאים מהשבי בני הגולה על דור של צדקיהו שחטאו הלא אין כפרה למתים פירוש מחיים דאין מביאין עליהם אחרי מותם: **מי** דמי שעיר ר"ח דלמא לא מתו.

ואף ע"ג דידעי דודאי מתו קצת משיראל מ"מ אלו מעות שעלו מהקופה דלמא מאותן מעות הן שנתנו אותם שהם עדיין חיים כדתנן בפרק ג' דגיטין השולח חטאתו מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים אלמא מספק תולין ומקריבין: **ראויה** כפרה זו שתכפר על יוצאי מצרים. אם נמצא חלל ולא הביאו עגלה ערופה מתכפרין בזו: [3] ומ"ש דרובא הוה. פרש"י ז"ל דלדמא מיעוט הוי הוה ליה חטאת שמתו רוב בעליה דלא קריבה. והקשה עליו הרמ"ה ז"ל (והא') [דהאי] פירושא לא שני מידי דנהי דהשבים ששבו מהגולה שהיו ד' רבוא היו רובן בחרבן בית ראשון שנשארו מדורו של צדקיהו אכתי הנך דמתו מדורו של צדקיהו הוו נפישי טפי מרוב עולי גולה והוי' ליה חטאת שמתו רוב בעליה. ותו מנ"ל לפלוגי בין חטאת שמתו רוב בעליה לחטאת שמתו מיעוט בעליה. ופי' דדלמא הנך דלא הוו בימי בית ראשון הוו נפישי מהנך דאשתיירו מבית ראשון והוה להו הנך דאשתייר מיעוט קהל ולפטורו לגמרי בשלמא לרבנן דאמרי (לעיל דף ג.) מרובין ונתמעטו כמעיקרא דיינינן להו ניחא אלא לר"ש דאזיל אף בתר ידיעה רובה דקהל הוי. ומיתני קרא דעולי גולה רובן היו מאותן שראו בית ראשון: [3] **ממאי** דלמא ר"ש הוא. דבר"מ לא מתוקמא שפיר דמאי קמ"ל אי מת א' מן צבור שב"ד חייבין. אבל אי מוקמת לה כר"ש א"ש דאשמעינן אע"פ שמתו מקצתן המביאין קרבן חייבין השאר להביא: **שמע'** לר"ש דאמר חטאת שותפין לאו למיתה. הלכך לר"ש חייבין: **ר"א** ור"ש אומרים ירעו עד שיסתאבו. ופר יוה"כ חטאת השותפין הוא וקאמר ר"ש דאינה מתה וביוה"כ שמתכפר באחר ירעה. וב"ד שמת א' מהן יקריבו הנשארים: **ח"ג** רש"י א"ל רב יוסף כהנים קאמרת שאני כהנים דאיקרו קהל דכתיב על כל עם הקהל דלא משמע דקאי עם אכהנים ומשום דאיקרו קהל קאמר ר"ש דחטאת דידהו כחטאת הקהל דמי ואינה מתה אבל חטאת השותפין ס"ל דמתה ומתוקמא שפיר כר"ש. וגירסא זו אינה נכונה דאדרבה מדהוציא הכהנים מכלל פר הקהל מכלל דלאו קהל איקרו. ונראה כנ' ספרי ספרד כהנים קאמרת כהנים עם לעצמן איקרו. מדהלק כהנים מעם הקהל מכלל דחשיבי אינהו עם לעצמן עם הקהל:

**אומר ידעו.** אף על גב דלא דמי להכא מתו בעליהם מכל מקום לא חזו למקרבה ומה לי פסול זה ומה לי פסול אחר ואפילו הכי אמרינן ליה דלימו: הדרן עלך הורו בית דין